

Tùy bút

LÀNG HOA GIẤY THANH TIÊN VÀ MÙA XUÂN MƠ ƯỚC

Lê Quang Kết

Truyền thuyết làng Thanh Tiên kể rằng: Ngày xưa ngày xưa... Kiêu hoa Chiêm vương Chế Mân rước Huyền Trân từ Thăng Long về kinh đô Đồ Bàn đi ngang qua đây vào độ cuối Đông. Nỗi nhớ quê cha đất mẹ xưa xe ngựa vàng son, giữa hoang sơ lau lách cô công chúa cung son ngọc ngà đã kết giấy làm hoa đón xuân trong niềm hoài niệm cố cung. Làng hoa giấy Thanh Tiên có từ đây. Người Huế và dân làng Thanh Tiên vẫn đau đáu câu Nam Bình- mối tình đất Việt Chiêm: “*Nước non ngàn dặm ra đi/ Mối tình chi!// Mượn màu son phấn/ Xót thay vì/ Đang độ xuân thì/ Số lao đao hay là nợ duyên gì?...*”.

Từ trung tâm thành phố xuôi về Thuận An độ 7, 8 cây số theo hướng Đông Bắc- làng hoa giấy Thanh Tiên hiện lên từ xa rực rỡ lấp lánh đủ sắc màu. Nhà nhà đầy ắp nào tre nào giấy xanh đỏ tím vàng lung linh ngũ sắc. Đã bao đời nay vật đổi sao dời, muôn vàn gian nan trắc trở bà con cố giữ hoa giấy nếp nhà, giữ nó như nhớ về tổ tiên nguồn cội nhớ về một thuở vàng son...hoa giấy.

Tháng chạp là lúc cả làng rộn rã lên, người chặt tre vót nan, người nhuộm màu cho sắc giấy, người tạo dáng cánh hoa, người xếp hoa lên sào... Mọi thứ đều phải cẩn trọng công phu. Nghệ nhân hoa giấy Nguyễn Hóa say sưa bên những đài hoa giọng từ tốn: “*Hoa giấy giả mà thật, cái thật là sự kiên trì như chuyện trồng hoa tươi, cái thật là hoa vẫn giữ được sắc màu theo thời gian...*”. Cách đây mấy chục năm nhìn làng hoa giấy lụi tàn ông nghe lòng chua xót. Lo nghĩ, ông suy tư và trăn trở -phải làm gì để giữ lấy làng nghề? Vậy là ông lặn lội khắp nẻo chợ quê để tìm kiếm đầu ra cho hoa giấy. Mười năm nay mưa lâu thấm đất rồi qua các kỳ festival Huế hoa giấy Thanh Tiên nhiều người biết và trở thành sản phẩm du lịch trên đất cố đô. Thanh Tiên đang dần dần hồi sinh với nghề hoa giấy có bề dày truyền thống gần cả 800 năm...

Thuở nhỏ lũ chúng tôi tung tăng vui chơi ngày tết với cây hoa giấy trên tay. Mẹ bảo: Ngày cưới năm xưa gặp mùa lũ nước tràn về chẳng kiếm nổi hoa tươi, nội đã sính lễ tới mấy chục giỏ hoa giấy. Người làng bảo này nợ thế kia vậy mà vợ chồng tới giờ vẫn thủy chung viên mãn, chẳng nề chi chuyện hoa giấy hoa tươi... Người làng Thanh Tiên vẫn giữ nếp xưa, một coi hoa giấy cho ngày nên duyên vợ chồng- đó là điểm tựa tâm linh và là cốt cách xưa nay của nếp làng vẫn giữ không thể nào quên. Vua Thiệu Trị rất thích hoa giấy. Hàng năm vào lễ Tế Giao nhà vua chỉ dụ làng Thanh Tiên thết hàng ngàn hoa sen trắng hồng cho ngày đại lễ. Và thế là cho dù đầu năm mưa dầm gió bắc trên Phương đàn và Viên đàn vẫn trang nghiêm hoa quả - vua cùng hoàng thân quốc thích thành tâm cầu mưa thuận gió hòa quốc thái dân an...

Hoa giấy gắn với đời sống tâm linh của làng Thanh Tiên và người xứ Huế. Mỗi độ xuân về hoa giấy theo chân người làng dạo khắp phố phường. Hoa giấy đến với chùa chiền và vào tận hang cùng ngõ hẻm làm đẹp ngày tết cho mọi nhà. Chẳng dễ gì đâu? Có được những bông hoa ngũ sắc ai nhìn cũng thích, thợ hoa phải chuẩn bị từ đầu thu tháng trước. Tre được tuyển chọn là loại vừa tuổi chưa già nhưng không còn non, chẻ nhỏ vót mỏng phơi khô làm cành làm cuống. Phẩm màu là bí quyết gia truyền của gia đình dòng tộc- nét đặc trưng

không lẫn vào đâu được của hoa giấy Thanh Tiên. Chao ôi, đủ thứ! Hoa tươi có thứ gì hoa giấy có thứ ấy! Mai lan cúc trúc, hoa sen, hoa huệ, hoa hồng, dã quỳ, tường vi, hoa chùm, hoa búp...hai thứ bông dân dã bông lòng bông dĩa - có thể xem là các tác phẩm mỹ thuật tạo hình đầy thú vị. Lòng là loại bông thôn dã- cây thân thảo còn bông dĩa được tạo dáng từ thân tre vót lên tua tủa trông ngộ ngộ. Họa sĩ Thân Văn Huy mê say hoa giấy, ông đã tổ chức triển lãm nhiều lần, hàng chục bức sơn dầu về bông lòng bông dĩa, nghệ thuật sắp đặt hoa giấy trong vườn nhà trên đường phố. Đặc biệt là hoa sen giấy, hồ sen giấy, thiếu nữ bên hoa sen giấy, dòng sông sen giấy, cánh đồng sen giấy...Hoa sen trong trắng khoe sắc như thiếu nữ đang độ xuân thì- tinh khiết, dịu dàng , đoan trang, thùy mị, nét na khiến người thưởng ngoạn bất ngờ thú vị, trầm trồ thán phục...

Tôi yêu hoa giấy Thanh Tiên, dẫu biết rằng đã có nhiều chủng loại hoa ra đời trong thời công nghệ hiện đại. Hoa giấy chỉ thiếu hương nhưng hoa chẳng thể tàn. Có một loài hoa không tàn phai theo năm tháng như tình yêu của tôi với Huế thương. Nhà thơ quá cố Huy Cận thời trai trẻ theo học Quốc Học Huế. Ngày kỷ niệm 100 năm thành lập trường xưa, ông viết bài thơ gửi Huế: "*Huế, Huế ai bày chi xứ Huế/ Mà tình vương mãi dứt không ra*". Tôi là đứa con bỏ Huế mà đi, loay hoay bạc tóc chẳng làm nên công cán gì. Tình tôi với Huế son sắt như câu thơ chàng trai Hà Tĩnh thuở xưa. Ôi! Hoa giấy Thanh Tiên lòng tôi vương mãi! Tôi nhớ thời vàng son hoa giấy. Thuở nhỏ ngày tết trên bàn thờ phụng tổ tiên, nhà nào cũng một lọ đục bình hoa giấy. Hồi ức ngày cũ tôi nghe lòng thổn thức, nhớ Huế đến quay quắt. Nhớ nhớ ngày tết quê nhà chập chờn mộng mị. Những đêm B' Lao sương giăng trắng sáng, một mình dạo bước- cảm xúc bất chợt nao nao đến xót dạ. Những lúc như thế tôi muốn tìm về cố quận, sông xưa, núi cũ, tình yêu, bè bạn...

Bạn tôi bao năm lưu lạc ra vào lợi danh đã trở về bên sông xưa vui thú điền viên tắm mát nơi bến sông quê. Tết này anh đang vui vầy bên hoa giấy dẫu xưa. Còn tôi, loay hoay nặng nề có được gì đâu. Sao anh không về với Huế? Bao người thân và kỷ niệm cứ mỗi mồn trông ngóng đợi chờ. Hoa giấy Thanh Tiên và mùa xuân mơ ước. Hoa giấy Thanh Tiên và ngày tết quê nhà vẫn mãi là góc nhỏ trong tôi để nhớ Huế và thôi thúc bước chân về.

Lê Quang Kết
20 Nguyễn Thái Bình, Tp. Bảo Lộc
ĐT: 0907 615 510 - email: lequang54@gmail.com